

**MAGYAR NYELVI
FELADATLAP**

a 8. évfolyamosok számára

2025. január 18. 10:00 óra

Időtartam: 45 perc

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Fontos tudnivalók

Tollal dolgozz, és ügyelj a külalakra!

A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.

Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

**Ha megoldásod ellenőrzésekor észreveszed, hogy hibáztál,
a végső választ egyértelműen jelöld meg, a hibásat húzd át!**

Jó munkát kívánunk!

OKTATÁSI HIVATAL

1.	<p>Az alábbi szavakból a betűk átrendezésével egy-egy magyar keresztnevet (utónevet) lehet kirakni. Írd őket a pontsorra!</p> <p>IRAT →</p> <p>SZÁLLÓ →</p>	a									
2.	<p>a) Töltsd ki a négyzet fehéren hagyott, üres helyeit négy különböző magánhangzóval úgy, hogy függőlegesen (lefelé) és vízszintesen (balról jobbra) olvasva összesen négy különböző, értelmes, hárombetűs magyar szót kapj! Az így kapott szavak nem lehetnek tulajdonnevek.</p> <table border="1" data-bbox="635 712 820 898"> <tbody> <tr> <td>K</td> <td></td> <td>S</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="background-color: #cccccc;"></td> <td></td> </tr> <tr> <td>T</td> <td></td> <td>R</td> </tr> </tbody> </table> <p>b) Hogyan lesz...?</p> <p>Juss el 3 lépéssel az egyik szótól a másikig úgy, hogy minden alkalommal egyetlen betűt cserélsz le! Minden lépéssel értelmes magyar szóhoz kell jutnod. Tulajdonnév nem lehet a szavak között.</p> <p>Pl. Hogyan lesz a házből tol? (A megoldás: ház – hoz – hol – tol)</p> <p>Hogyan lesz a rétből kas?</p> <p>rét – – – kas</p>	K		S				T		R	a b
K		S									
T		R									
3.	<p>Szüleid fiatalkorában is léteztek már diáknyelvi vagy szlengkifejezések – ezek közül idézünk néhányat. Párosítsd össze őket a jelentésükkel: írd a jelentésük sorszámát a kifejezések mellé! Vigyázz, kettővel több jelentést adtunk meg!</p> <p>a) panaszdelután d) gaztan</p> <p>b) Olümposz e) lélekidomár</p> <p>c) vérmező f) villámcsapás</p> <p>A lehetséges jelentések:</p> <p>1. – tanári szoba 2. – kicsöngetés 3. – szülői értekezlet 4. – tanterem 5. – biológia 6. – osztályfőnök 7. – röpdolgozat 8. – rossz tanuló</p>	a									

4. Van, amikor egy magyar szólás vagy közmondás általunk jól ismert jelentését egy másik nyelv másként fejezi ki. Az alábbi táblázatban idegen nyelvekből származó állandósult szókapcsolatok szó szerinti magyar fordítását adtuk meg. Írd melléjük a nekik leginkább megfelelő magyar mondat betűjelét! Vigyázz, hármat nem kell sehová írnod!

	Az idegen szólás/közmondás szó szerinti fordítása	A leginkább megfelelő magyar mondat betűjele
a)	Ahol füst van, ott tűz van.	
b)	Minden fazék megtalálja a maga fedőjét.	
c)	Ne számold meg a csirkéidet, mielőtt kikeltek volna!	
d)	A korai madár elkapja a kukacot.	

A magyar megfelelők:

- A) Ki korán kel, aranyat lel.
- B) Nagyobb a füstje, mint a lángja.
- C) Jó bornak nem kell cégér.
- D) Nem zörög a haraszt, ha nem fújja a szél.
- E) Megleli a zsák a feltjét.
- F) Ne igyál előre a medve bőrére!
- G) Madarat lehet vele fogatni.

5. **Helyesírási totó.** Írd a megfelelő jelet a szavak után!

az **első** alak jó: **1**

mindkettő jó: **X**

a **második** alak jó: **2**

egyik sem jó: **O**

	Első alak	Második alak	Megoldás
a)	follyon	folyjon	
b)	gomblyuk	gombjuk	
c)	Lánc-híd (híd Budapesten)	Lánc híd (híd Budapesten)	
d)	dicsér	dícsér	
e)	Fizikai Szemle (újságcím)	Fizikai szemle (újságcím)	
f)	bőrpénztárca	bőr pénztárca	

a	
b	
c	
d	

a	
b	
c	
d	
e	
f	

6.	<p>Húzd alá soronként a meghatározásnak megfelelő egyetlen szót!</p> <p>a) Hangalak és jelentés viszonya szempontjából olyan szó, mint a SEJT: FÜL – VÁR – CSIGA</p> <p>b) Ugyanolyan módú, mint a LÉGY ige: JÖSSZ – SZERETNÉM – TÁNCOLJATOK</p> <p>c) Ugyanaz a mássalhangzótörvény érvényesül benne, mint az ANGYAL szóban: MEGGYEL – HAGYJA – AZONBAN</p> <p>Döntsd el, hogy a megadott szavak az alábbi mondatban milyen szófajúk, illetve milyen mondatrész szerepét töltik be! Húzd alá soronként azt az egyetlen szót, amely az egyes meghatározásoknak leginkább megfelel!</p> <p style="text-align: center;"><i>Semmilyen áldozat nem elég nagy a szabadságért vívott harc során.</i></p> <p>Szófajok:</p> <p>d) semmilyen: melléknév – névmás – határozószó</p> <p>e) elég: igekötős ige – névmás – határozószó</p> <p>f) vívott: ige – igenév – melléknév</p> <p>Mondatrészek:</p> <p>g) áldozat: alany – állítmány – tárgy</p> <p>h) nagy: alany – állítmány – minőségjelző</p> <p>i) szabadságért: tárgy – okhatározó – célhatározó</p> <p>j) vívott: állítmány – tárgy – minőségjelző</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> <tr><td>d</td><td></td></tr> <tr><td>e</td><td></td></tr> <tr><td>f</td><td></td></tr> <tr><td>g</td><td></td></tr> <tr><td>h</td><td></td></tr> <tr><td>i</td><td></td></tr> <tr><td>j</td><td></td></tr> </table>	a		b		c		d		e		f		g		h		i		j	
a																						
b																						
c																						
d																						
e																						
f																						
g																						
h																						
i																						
j																						
7.	<p>Összetett szavak. Három olyan szót adtunk meg, amelyek valamilyen összetett szóban utótagként, egy másikban pedig előtagként fordulnak elő. A megadott kifejezések közül válaszd ki azokat, amelyek a három szó valamelyikével összetett szót alkotnak, és írd őket a megfelelő kipontozott helyre! Minden szót csak egy helyre írhatsz be. Vigyázz, két kifejezéssel többet adtunk meg!</p> <p>Pl. <i>üveg</i> – ABLAK – <i>kilincs</i>, ha az <i>üvegablak</i> és az <i>ablakkilincs</i> szóra gondolunk.</p> <p>a) MADÁR.....</p> <p>b) DISZNÓ.....</p> <p>c) RÓZSA.....</p> <p>A felhasználható kifejezések: radír – ijesztő – bimbó – sün – pék – sajt – vész – zuhany</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> </table>	a		b		c															
a																						
b																						
c																						

8. Olvasd el figyelmesen Kányádi Sándor versét, majd válaszolj a kérdésekre!

a	
b	
c	

Harangfőlirat
(ars poetica)

azért harang a harang
 hogy hívja az élőket
 temesse a holtakat
 s hogy árvíz jégverés
 tűzveszély idején
 s hódító horda láttán
 félreverjék

A rövid vers Kányádi Sándor egyik fontos kötetének legelején szerepel.

- a) Ha a verset – alcímének megfelelően – ars poeticaként, azaz költői hitvallásként olvassuk, akkor kire vonatkozhat, kit jelölhet a *harang* szó?

.....

- b) Milyen költői megoldásra épül **a vers egésze**? Húzd alá az egyetlen helyes választ!

hasonlat – allegória – túlzás – keresztrím

- c) A vers szövege alapján melyik **három állítás igaz** a következők közül? Tegyé! X-et a helyes megállapítások utáni négyzetbe! A felsoroltak közül két megállapítás helytelen, azok jelölése pontlevonással jár!

A költő feladata, hogy...

- (A) felhívja a figyelmet a társadalom, a világ problémáira.
- (B) megemlékezzék a régi korok hőseiről.
- (C) temetési szertartásokat tartson.
- (D) időben jelentse a szélsőséges időjárást.
- (E) megszólítsa kortársait.

9. Olvasd el figyelmesen a következő szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

a	
b	
c	
d	

Füstjelek

(1) Örök igény, hogy az ember nagyobb távolságokból is jelezni tudjon másoknak, akár azért, hogy segítséget kérjen, akár hogy olyan tényekről értesítse, amelyek ismeretében a másik dönteni tud. Az elektromosság, majd a távíró és a telefon általános használata óta persze jóval könnyebb áthidalni a távolságokat, ezt megelőzően azonban az embereknek olykor meglehetősen furfangos, bonyolult jelzés- és kódrendszereket kellett kitalálniuk ahhoz, hogy biztonságosan üzenhessenek egymásnak. Ezeket olykor nehezebb lehetett megtanulni és leolvasni, mint később a sokféle betűből álló, de annál egyszerűbb írást.

(2) A legelső jelzésadási módszert a tűz ismerete kínálta fel. Az észak-amerikai indiánok és a kínaiak nagyjából egyszerre jöttek rá, hogy a felszálló füst jó időben messzire ellátszik, és ezért akár üzeni is lehet vele a távolabb lévőknek. Ehhez az kellett, hogy valamilyen egyszerű módon tudják befolyásolni a füst formáját és áramlását. Mindkét helyen arra jöttek rá, hogy ha takarókat helyeznek a füst útjába, azzal ritmikussá tudják tenni a gomolygását, a ritmushoz és formához pedig jelentést lehet társítani. Így egy valóságos vizuális nyelvet alakítottak ki, amelynek elemeit a résztvevőknek meg kellett tanulniuk. Akik magukra vállalták az üzenetközvetítés feladatát, azoknak tehát nemcsak a füstfelhők formájának és méretének alakítását kellett jól begyakorolniuk, hanem ezek jelentéseit is tudniuk kellett. Az alapszótár szerint egy füstgomoly jelentette a beköszönést, kettő azt, hogy minden rendben van, három, egyenletes ritmusban fölengedett felhőcske viszont már azt üzenté, hogy baj van. A baj részletezése pedig egy meglehetősen bonyolult ritmikai tagolással zajlott.

(3) Természetesen arra is ügyelni kellett, hogy a jeladó helyeket minél nagyobb távolságból lehessen látni, illetve hogy az ellenséges törzsek viszont lehetőleg ne érzékeljék a füstjeleket. Kínában a Nagy Falon is voltak olyan jelzőtoronyok, amelyekből füstjeleket adtak le, hogy az ellenséges támadásokra figyelmeztessék egymást a védők.

(4) Ha a füstjelzés nem is, de a jelzőtüzek gyakorlata hamar elterjedt Európában és a világ más tájain is. A pásztorok a hollétük jelzésére is használták a melegedéshez gyújtott tüzeket, de ezekkel bonyolultabb üzeneteket nem küldtek egymásnak. A tengereken azonban nagy szerepük volt a világítótoronyoknak, amelyek messziről látható tüze biztonságosabbá tette a hajózást. Háborúk idején a szárazföldeken gyakran hatalmas máglyákkal jelezték a veszély közeledtét.

(5) Európában ez a fajta hírközlés egyetlen helyen maradt fenn gyakorlatként: a Vatikánban. Itt a mai napig különböző színű füstjelzésekkel értesítik a világot arról, hogy hol tart egy-egy új pápa megválasztása. A jelzést adó kémény a Sixtus-kápolna fölött áll (a kápolnában üléseznek a pápát választó püspökök), s a füstje mindig az aktuális szavazatok elégetéséből keletkezik. Amíg nincs meg a többség az új pápához, addig olyan anyagokat kevernek a papírlapokhoz, amelyek szürkére vagy feketére festik a füstöt. Amikor viszont megválasztották az új pápát, fehér színű füst száll fel a kéményből.

a) Miért nevezi a szöveg 2. bekezdése **vizuális nyelvnek** a füstjeleket? Értelmezd a kifejezést!

.....

b) A szöveg alapján mit üzennek az alábbi füstjelek? **Konkrét üzenetet** írd!

(A)

.....
.....
.....

(B)

.....
.....
.....

(C)

.....
.....
.....

c) Döntsd el a szöveg alapján, hogy **igazak vagy hamisak**-e az alábbi állítások! A helyes választ húzd alá!

(A) Az indián füstjelek csak három információt tudtak közvetíteni. IGAZ – HAMIS

(B) Csak sikeres pápaválasztáskor száll fel füst a Sixtus-kápolna kéményéből.
IGAZ – HAMIS

(C) Világítótornyok nélkül kevésbé biztonságos a tengeri hajózás. IGAZ – HAMIS

d) Tekinthető-e **füstjelnek** az alábbi képen látható füst? Válaszodat indokold!

.....

.....

.....

10.

Vannak gyerekek, akik egy vagy több testvér mellett nőnek fel, mások pedig egykeként, testvér nélkül. Mindkét családformának megvannak a maga előnyei és hátrányai. 10-12 mondatos fogalmazásodban mutass be 2-2 érvet mindkét családmodell mellett! Saját állásponyodat is fogalmazd meg!

Figyelem! A 4 mondatnál rövidebb fogalmazás nem értékelhető! Ha a fogalmazás nem éri el a 10 mondatot, az jelentős pontlevonással jár.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

a	
b	
c	
d	
e	

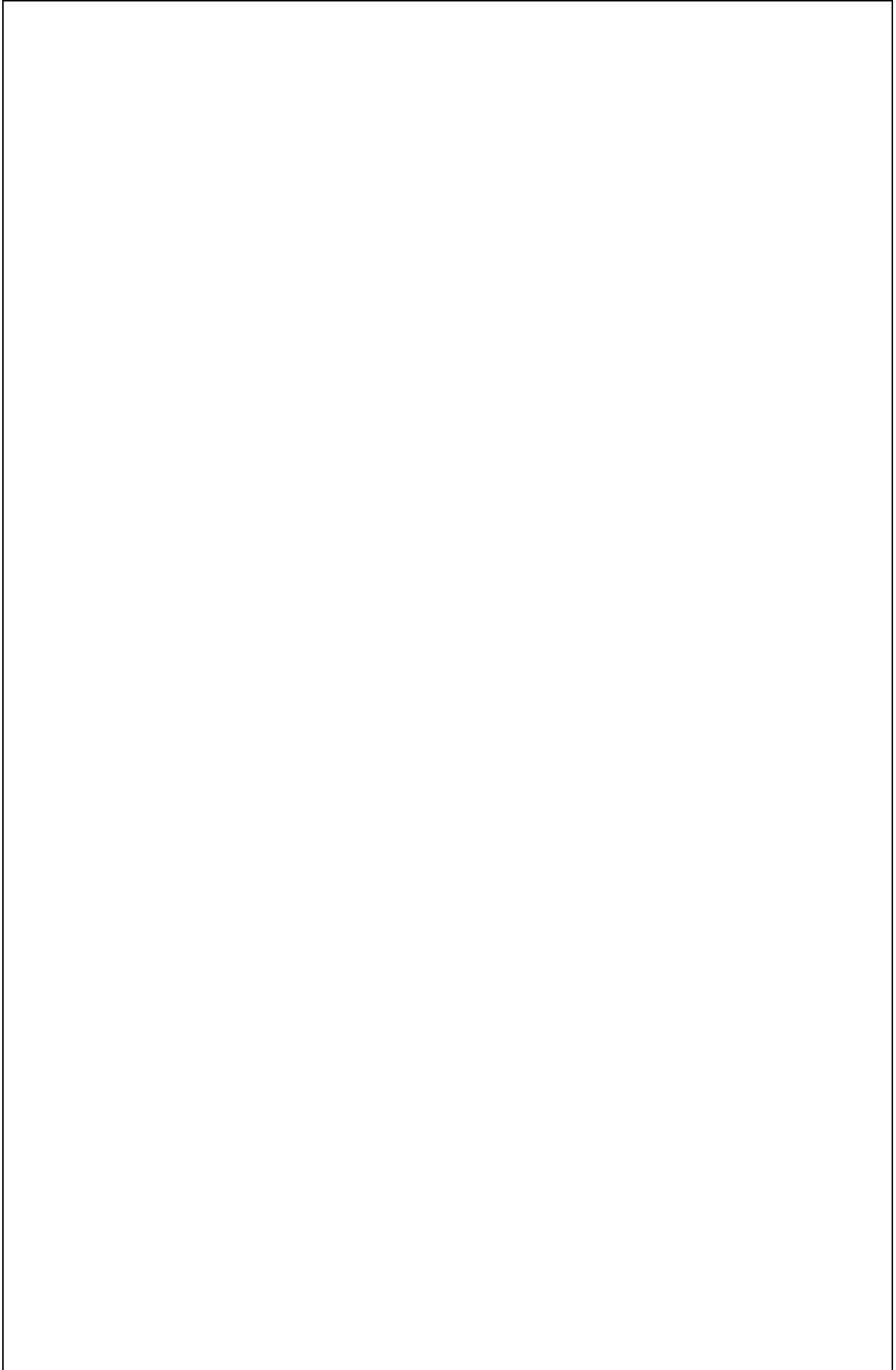
.....

.....

.....

.....

.....

A feladatlapban nem jelölt források a javítási-értékelési útmutatóban szerepelnek.